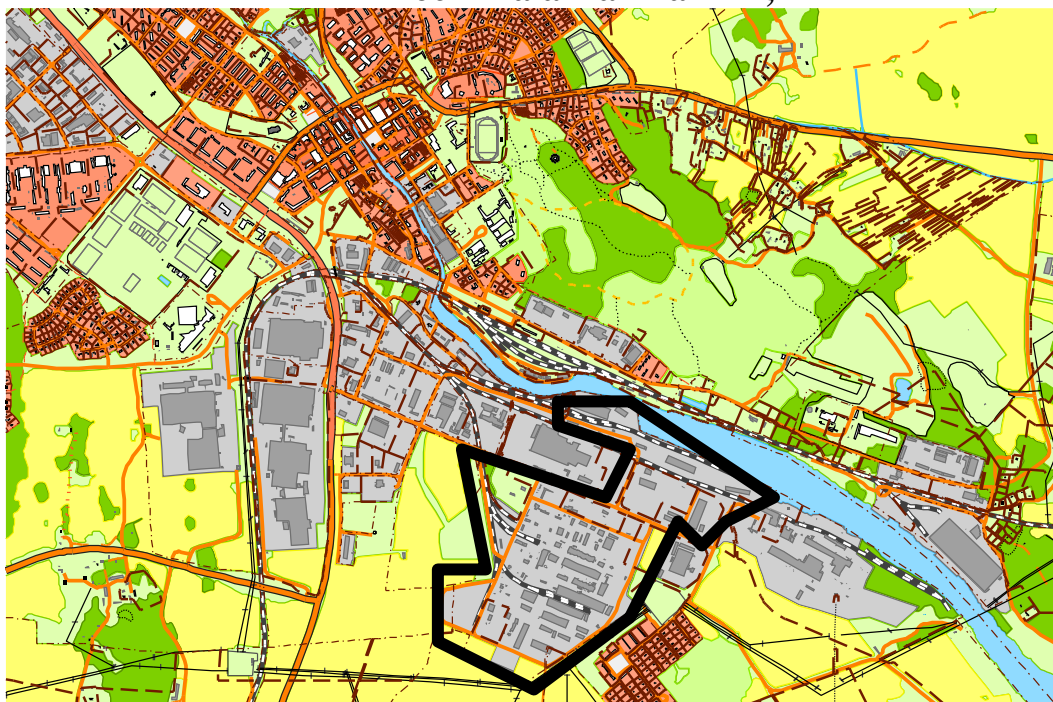

Kommunens plan för räddningsinsats för YARA och Mälardammar AB,

Inledning

Då ovan nämnda företag är lokaliserade på i stort sett samma industriområde redovisas alla tre företagen i samma plan för kommunal räddningsinsats.

Lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor – det s.k. Seveso II-direktivet – är uppdelad i två olika kravnivåer. Den lägre kravnivån innebär att företaget är skyldigt att göra en anmälan, kompletterat med en beskrivning hur verksamheten kan förebygga riskerna för en allvarlig kemikalieolycka, till Länsstyrelsen och Arbetsmiljöverket. Dessutom är verksamhetsutövaren skyldig att skapa ett handlingsprogram för att på motsvarande sätt förebygga allvarliga kemikalieolyckor.

Företag som hamnar på den högre kravnivån skall dessutom redovisa en säkerhetsrapport som skall förnyas vart femte år, eller vid större förändringar. Säkerhetsrapporten beskriver verksamheten, verksamhetens riskprofil, farliga ämnen, handlingsplan samt en intern nödlägesberedskap vid en allvarlig kemikalieolycka.

Förutom de skyldigheter som företaget i den högre kravnivån har, är också kommunen skyldig att för dessa företag upprätta en plan för räddningsinsats. Planens syfte är att beskriva hur räddningstjänsten är planlagd, hur resurserna skall samordnas samt på vilket sätt allmänheten skall ges kunskap om vilka åtgärder de skall vidta och hur de varnas och informeras i händelse av en allvarlig kemikalieolycka vid anläggningen.

Dessutom är kommunen skyldig att ge information till närboende till anläggningen på företagets bekostnad.

Alla Seveso II-klassade företag oavsett kategori klassas som anläggning med farlig verksamhet enligt 2 kap. 4 § i *Lagen (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor*. Beslutet baseras på den riskvärdering som Länsstyrelsen gjort enligt Sevesolagstiftningen.

Företagen

Alla tre företagen har enligt föreskrifterna lämnat en säkerhetsrapport, intern plan för räddningsinsats samt att företagen gemensamt informerat innevånarna i tätorten Köping med foldern **"OM LARMET GÅR"**. Nedan följer en kort presentation av företagen med huvudinriktning mot de kemikalier som hanteras/produceras kontra de sk Sevesodirektiven .

YARA

Vid Köpinganläggningen tillverkas i huvudsak kvävehaltiga produkter baserade på importerad ammoniak. 1991 byggdes en första enhet för tillverkning av tekniska nitrater, där råvaran utgörs av ammoniumnitrat. Produkten används huvudsakligen som beståndsdel i civilt säkerhetspräpar. Från och med sommaren 2007 upphör all produktion av gödselmedel och en andra enhet för tillverkning av tekniska nitrater startas.

Under senare år har produktionen av industrikemikalier ökat i betydelse. Till kemiprodukterna räknas också de beredningar av varm ammoniumnitratsmälta respektive blandningar av ammoniumnitrat och natriumnitrat som tillhandahålles sedan inledningen av 2003.

Mälärhamnar AB

Köpings djuphamn är belägen längst in i västra Mälaren. Mälärhamnars huvudsakliga uppgift är att lossa och lasta fartyg. Dessutom bedriver bolaget terminalverksamhet. Inom området finns ca 22 000 m² täckta magasinitor och ca 70 000 m² öppna lagringsytor för hantering av ankommande/avgående gods. Av allt godsflöde så är det Ammoniumnitrat (AN) som utgör grunden till Sevesoklassningen. Ammoniumnitrat (AN) kommer från YARA och korttidslagras i väntan på vidare transport till kunder. Bolaget har tillstånd för lagring av 12 000 ton ammoniumnitrat.

Sevesoämnen

Ammoniak (YARA)

Ammoniak är en färglös gas med en intensiv stickande lukt som ger tidig förvarning. Kall ammoniakgas är tyngre än luft och breder ut sig längs marken. Uppvärmning och utspädning leder dock till att gasen relativt snabbt stiger uppåt.

Ammoniakgas i höga koncentrationer är mycket giftig, även för vegetation och vattenlevande organismer.

Ammoniumnitrat (YARA, Mälärhamnar)

Ammoniumnitrat förekommer som vitt pulver, prillor eller het lösning. Ämnet är oxiderande och brandunderstödjande samt sönderdelas vid upphettning och ger upphov till kväveoxider (sk nitrösa gaser). Ammoniumnitrat är ej brännbart men kan explodera vid upphettning och måttlig tryckstegring/inneslutning. Metallföroreningar eller klorider minskar ämnets stabilitet.

Räddningsinsats

Med undantag av Mälärhamnars lagerbyggnad för förvaring av tekniskt nitrat är YARAs flesta lokaler försedda med automatiskt brandlarm. Larmet är vidarekopplat till YARAs ständigt bemannade kontrollrum i syrafabrik 3 som i sin tur sköter utlarmning till SOS Alarm. Till kontrollrummet är också ett stort antal gasvarnare anslutna.

Station Köping är en station av sju i Sverige som är specialutbildade för att hjälpa till vid kemikalieolyckor, på stationen finns Räddningsverkets kemcontainer med specialmaterial.

Vid ett gaslarm från YARA finns färdiga rutiner för larmning på SOS Alarm enligt följande:

Station	Antal personer	Primär uppgift
Köping	5	Livräddning
Kolsva	2	Till Brandstation Köping beredskap
Arboga	5	Förstärkning
Kungsör	5	Förstärkning
Insatsledare	1	Operativ ledning
RIB	1	Strategisk/Normativ ledning

På YARA finns alltid en egen beredskap för att utgöra vägvisning/systemkunnande åt räddningstjänsten.

Vid övriga händelser med anknytning till ovan nämnda anläggningar larmas enligt gällande larmplan.

Station	Antal personer	Primäruppgift
Köping	5	Livräddning
Arboga	5	Förstärkning
Insatsledare	1	Operativ ledning
RIB	1	Strategisk/Normativ ledning

Till samtliga objekt finns insatskort

Vid behov kan räddningsledare naturligtvis begära ytterligare förstärkningar. Köping ligger geografiskt i en väldigt resursstark region med närhet till stora kommuner/räddningstjänstförbund som Mälardalens brand & räddning (Västerås, Hallstahammar, Surahammar), Nerikes brandkår samt Eskilstuna där förstärkning kan vara på plats inom 30 – 45 minuter. Med Eskilstuna och MBR finns ett ömsesidigt avtal om hjälp med 5 man med omedelbar utlarmning.

Räddningschef i beredskap, RIB, avgör om han skall ta det operativa ansvaret eller fortsätta med det normativa och strategiska ansvaret. Om RIB tar operativt ansvar skall han larm länets gemensamma räddningschef i beredskap som tar det normativa och strategiska ansvaret.

Samverkan sker med polis, ambulans och vid behov närliggande kommuner som ej ingår i Västra Mälardalens kommunalförbund. Andra aktörer som kan tänkas medverka vid en olycka är Larmtjänst AB (restvärdesräddning), kommunens POSOM-grupp, m.fl. och dessa kontaktas med hjälp av listor som finns att tillgå hos SOS Alarm AB. I anslutning till skadeplatsen samgrupperar sig räddningsledare, polisinsatschef, sjukvårdsledare.

Ute på skadeplatsen samgrupperar sig räddningstjänstens skadeplatschef med lämplig företagsrepresentant (driftansvarig e.dyl.), som kontaktas av räddningsledare.

Information till allmänheten

I Köpings tätort finns tyfoner (12 st) placerade runt objekten. Dessa är till för att varna/uppmärksamma allmänheten om en olycka har inträffat. Signalen även kallad VMA signal kan startas av räddningsledningen om det föreligger större fara för människor. Signalen kan lösas ut från SOS Alarm och från brandstationen i Köping. En utlöst signal skall alltid följas upp av ett meddelande över lokal-/rikskanalerna i radion. På stationen i Köping finns färdiga meddelanden

I meddelandet uppmanas allmänheten till vilka säkerhetsåtgärder dom bör vidtaga med anledningen av olyckan.

Innevånarna i tätorten Köping har redan fått ett utskick **"OM LARMET GÅR"** där ovanstående upplysningar redan finns.

Under den fortsatta händelsen kommer kontinuerlig information att finna på Köpings kommuns hemsida i samarbete med kommunens informationsavdelning.

Underrättelse till annan stat

Ingen händelse på något av företagen kan ge konsekvenser för annan stat.

Övning

Planens funktion och ändamålsenlighet skall säkerställas genom övning vart tredje år. Styrkan från förbundets station Köping övar såväl insatser som orienteringsövning regelbundet på respektive företag, vid flertalet av övningarna används riktiga kemikalier. Övriga stationer i förbundet övar också på företagen. Specifikt när det gäller företaget YARA så har även landsting och larmoperatörer från SOS Alarm övat på objektet.

Upprättande och uppdatering av planen

Planen har kommunicerats med allmänheten i Köping genom nyhetsartikel och kungörelse i lokalpress. Tid för inlämnande av synpunkter har varit tre veckor. Planen har också kommunicerats med ovan nämnda företag.

Planen skall förnyas vart tredje år eller när någon västlig förändring sker som påverkar företagens riskbild.